

ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ ВИДІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА НОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Кострицький І.Л., завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н., доцент

2 березня 2015 року був прийнятий Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [1] та введений в дію 28 червня 2015 року. В цей день втратив силу Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [2], який 15 років регулював це питання.

Основною причиною необхідності прийняття Закону була потреба у системному вдосконаленні і осучасненні порядку, всіх етапів і процедур ліцензування видів господарської діяльності шляхом їх спрощення, а також суттєве скорочення переліку певних видів господарської діяльності - це визначалось у пояснювальній записці до нового закону щодо ліцензування. А також повстала нагальна необхідність: уніфікації процедур отримання і позбавлення ліцензій; унеможливлення корупційних дій у сфері ліцензування шляхом доведення процедур видачі ліцензії до заявницького способу та вдосконалити реалізацію принципу "єдиного вікна"; суттєвого скорочення кількості видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню та поділу всього переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, на три частини, які регулюються: виключно спеціальним законом (де встановлений особливий порядок видачі і позбавлення ліцензії), із врахуванням особливостей спеціального закону, виключно цим законом; посилення відповідальності як посадових осіб органу ліцензування за затягування часу із видачею ліцензії чи безпідставне позбавлення ліцензії, так і суб'єктів господарювання за роботу без ліцензії; залишення плати за видачу ліцензій на тому рівні бюджеті, на територіально-адміністративному рівні якого видана ліцензія; встановлення більш чіткого розподілу повноважень центральних органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевих органів влади, яким надаватимуться повноваження органів ліцензування; запровадження електронного обміну документами. Також мав бути посилений і захист суб'єкта господарювання, що має намір або отримав ліцензію, від дій посадових осіб органів ліцензування, скорочені процедури перевірок ліцензійної діяльності, встановлений необмежений строк дії ліцензії на всі види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Це все визначалося у пояснювальній записці до нового закону щодо ліцензування, із цим неможливо не погодитись.

Отже, розглянемо суттєві зміни що мають місце у ліцензованих видах діяльності.

Статтею 2 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [1] встановлено, що дія цього Закону не поширюється на порядок видачі, переоформлення та анулювання ліцензій на здійснення таких видів господарської діяльності: 1) банківську діяльність; 2) діяльність в галузі телебачення і радіомовлення; 3) виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами. Така діяльність ліцензується на підставі спеціальних законів.

Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню значно зменшився.

Ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності: 1) банківська діяльність; 2) надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів); 3) професійна діяльність на ринку цінних паперів; 4) діяльність у галузі телебачення і радіомовлення; 5) діяльність у сфері електроенергетики, діяльність у сфері використання ядерної енергії; 6) освітня діяльність закладів освіти; 7) виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами; 8) діяльність у сфері телекомунікацій; 9) будівництво об'єктів IV і V категорій складності; 10) виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими

засобами, імпорт лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів); 11) виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї; виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж; 12) виробництво вибухових матеріалів промислового призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України; 13) надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України; 14) виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, поводження з небезпечними відходами; 15) медична практика; 16) діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я України; 17) ветеринарна практика; 18) випуск та проведення лотерей; 19) туроператорська діяльність; 20) посередництво у працевлаштуванні за кордоном; 21) промисловий вилов водних біоресурсів за межами юрисдикції України; 22) культивування рослин, включених до таблиці - з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори"; 23) діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації; 24) перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом; 25) зовнішньоекономічна діяльність відповідно до статті 16 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність"; 26) транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом; 27) транспортування та розподіл природного газу, газу (метану) вугільних родовищ, його зберігання в обсягах, що перевищують рівень, встановлений ліцензійними умовами, та постачання, крім постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за нерегульованим тарифом; 28) централізоване водопостачання та водовідведення, крім централізованого водопостачання та водовідведення за нерегульованим тарифом; 29) виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії, крім виробництва, транспортування та постачання теплової енергії за нерегульованим тарифом; 30) охоронна діяльність.

З 28 червня 2015 року на ряд видів діяльності ліцензії отримувати не треба, так як вони не є у переліку щодо ліцензування. При цьому відповідні зміни внесені і у спеціальні закони.

Ліцензіат зобов'язаний виконувати вимоги ліцензійних умов відповідного виду господарської діяльності, а здобувач ліцензії для її одержання - відповідати ліцензійним умовам. Ліцензійні умови та зміни до них розробляються органом ліцензування, що є центральним органом виконавчої влади, підлягають погодженню спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування та затверджуються Кабінетом Міністрів України. У разі якщо органом ліцензування визначено одночасно центральний орган виконавчої влади або Раді міністрів Автономної Республіки Крим чи місцевий орган виконавчої влади, ліцензійні умови провадження цього виду господарської діяльності розробляються відповідним центральним органом виконавчої влади.

У разі внесення змін до чинних ліцензійних умов, які потребуватимуть проведення суб'єктами господарювання підготовчої роботи, такі ліцензійні умови або їх окремі положення мають набирати чинності через певний строк з дня їх опублікування, достатній для проведення таких підготовчих робіт, що не може бути меншим, ніж два місяці.

Органи ліцензування оприлюднюють ліцензійні умови і зміни до них на своєму офіційному веб-сайті.

Всі ліцензії стають безстроковими. Ліцензії на провадження видів господарської діяльності, що на день набрання чинності Закону є чинними, продовжують діяти. Ліцензії на провадження видів господарської діяльності, зазначених вище: види господарської діяльності яких звужені, підлягають переоформленню, що здійснюється органом ліцензування у триденний строк безкоштовно; які є чинними на день набрання чинності цим Законом та мали обмежений термін дії, є безстроковими і можуть бути, за заявою ліцензіата, переоформлені відповідним органом ліцензування безкоштовно у тижневий строк.

За видачу ліцензії справляється разова плата в розмірі однієї мінімальної заробітної плати, виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, що діє на день прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії, якщо інший розмір плати не встановлений законом.

Плата за видачу ліцензії, що видана Радою міністрів Автономної Республіки Крим або місцевим органом виконавчої влади, становить 10 відсотків від розміру мінімальної заробітної плати, що діє на день прийняття рішення про видачу ліцензії.

Переоформлення ліцензії є безоплатним.

Здобувач ліцензії подає до органу ліцензування заяву про отримання ліцензії за визначеною ліцензійними умовами формою. Перелік підтвердних документів встановлюється ліцензійними умовами і є виключним.

Орган ліцензування протягом трьох робочих днів з дня одержання заяви про отримання ліцензії встановлює наявність або відсутність підстав для залишення її без розгляду і в разі їх наявності приймає відповідне рішення.

Орган ліцензування після встановлення відсутності підстав для залишення заяви про отримання ліцензії без розгляду розглядає її та підтвердні документи з метою встановлення відсутності або наявності підстав для відмови у видачі ліцензії шляхом аналізу підтвердних документів та одержання інформації з державних паперових та електронних інформаційних ресурсів.

Державний нагляд за додержанням органами державної влади чи державними колегіальними органами вимог законодавства у сфері ліцензування здійснює спеціально уповноважений орган з питань ліцензування шляхом проведення планових та позапланових перевірок у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування.

За провадження виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, без ліцензії чи здійснення таких видів господарської діяльності з порушенням умов ліцензування посадові особи суб'єктів господарювання несуть адміністративну відповідальність, передбачену Кодексом України про адміністративні правопорушення.

За порушення законодавства у сфері ліцензування посадові особи органу ліцензування несуть адміністративну, матеріальну або дисциплінарну відповідальність.

Таким чином, Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [1] регулює суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначає виключний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлює уніфікований порядок їх ліцензування, нагляд і контроль у сфері ліцензування, відповідальність за порушення законодавства у сфері ліцензування видів господарської діяльності та, що головне, суттєво вдосконалює порядок ліцензування видів господарської діяльності з позиції спрощення для бізнесу та влади, адміністрування процедур у сфері ліцензування.

Література:

1. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. №222-VIII . – Відомості Верховної Ради України. – 2015. - №23. – ст.158.

2. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III із змінами та доповненнями (втратив чинність) .- Відомості Верховної Ради України. – 2000. - №36. – ст.299.